

Luis Vitale

Latinamerika — feodalt eller kapitalistiskt?

[Ur antologin *Latinamerika – Reform eller revolution?*, sv.övers.1971]

Vitale hävdar att den forna samhällsordningen aldrig var feodal och avvisar föreställningen att Spanien på något sätt överförde de feodala förhållandena till den nya världen i Latinamerika. Spanien var mitt uppe i övergången från feodalism till kapitalism när erövringen pågick, och dess kolonisering hade kapitalistiska drag: exploatering av koloniala råvaror för den internationella marknaden. I kolonierna var de härskande ekonomiska klasserna i grund och botten nya kapitalistiska klasser, om än svaga för adliga titlar och feodal pompa. De utgjordes inte enbart av exportörer av jordbruksvaror utan också av gruvägare, boskapsuppfödare och handelsmän. De var oförmögna att gå utöver sina framgångsrika självständighetsrörelser mot Spanien och genomföra de strukturella förändringar i sina samhällen vilka var nödvändiga för utvecklingen, just därför att de dominerades av exportkapitalister som saknade intresse för den interna utvecklingen. Då det utländska kapitalet i deras ekonomier blev alltmer dominerande var de inte bara ointresserade av att gå längre, utan helt enkelt ur stånd till det.

Luis Vitale, argentinsk historiker bosatt i Chile, är författare till *Historia del Movimiento Obrero* (Santiago, Chile: Editorial POR, 1962) och *Esencia y Aparencia de la Democracia Cristiana* (Santiago, Chile: Arancibia Hmnos., 1963).

Följande artikel publicerades för första gången i den chilenska tidskriften *Estrategia* nummer 3/1966. Versionen nedan är ett utdrag, dvs inte hela artikeln.

Kontroversen om huruvida Latinamerika har feodala eller kapitalistiska karaktäristika kan verka akademisk, men i många år har reformrörelsen baserat sin politiska strategi på följande påståenden:

- (1) Spanien var ett feodalt land.
- (2) Spanien överförde sitt medeltida system till Nya världen, och kolonisationen genomfördes under feodal regim.
- (3) En feodal aristokrati växte fram i Latinamerika och blev senare självständig i förhållande till Spanien.
- (4) En feodal aristokrati har härskat i Latinamerika under 1800- och 1900-talen och hindrat kapitalismens utveckling och framväxten av en nationell bourgeoisie.
- (5) De politiska partier som har folklig förankring måste stödja den ”progressiva bourgeoisin” mot den feodala oligarkin, för att genomföra de borgerligt-demokratiska målen med hjälp av en nationell befrielsefront.

Att frågan om feodalism kontra kapitalism inte är enbart akademisk illustreras av de tragiska nederlag som drabbat dem som baserat sina handlingar på denna teori: Frente Popular och Gonzáles Videla i Chile, Perón och Frondizi i Argentina, Vargas och Goulart i Brasilien, Acción Democrática i Venezuela, APRA och Belaúnde i Peru, de guatemaltekiska och bolivianska revolutionerna, m.fl.

Reformrörelsens första tes definierar Spanien som ett feodalt land, en karaktäristik som vunnit trovärdighet genom att ständigt upprepas. Liberala artonhundratalshistoriker skapade en falsk bild av Spanien, som snarare tjänade den samtida politiken i det brittiska imperiet än historien. Begreppet det feodala Spanien har fått en speciell betydelse under innevarande sekel. Dess förespråkare är de pseudoradikala sociologer och politiker som förväxlar ekonomisk efterblivenhet med feodalism, eller latifundiesystemet med feodalism.

Låt oss klargöra dessa begrepp. Vilka var feodalsystemets generella drag? Feodalismen var ett agrart ekonomiskt system baserat på byteshandel, utan löner, eftersom tjänsterna betalades i form av jord, logi och mat. Dess samhällsstruktur baserades på livegenskap. Politiskt karaktäriserades det av ett svagt kungadöme och en oberoende adel. Denna samhällsstruktur grundlades under det romerska rikets förfallsperiod, nådde sin höjdpunkt mellan åtta- och elvahundratalet och var på tillbakagång redan under tidig högmedeltid. Det var sammanstötningen mellan den muslimska och europeiska kulturen under sju århundraden som underminerade den feodala strukturen. Turkar, araber och judar bredde ut sig över Medelhavsområdet, grundade faktorier och förde ut sina handelsvaror över de kringliggande områdena. Medelklassen växte. En ny samhällsklass, den kommersiella bourgeoisin, dök upp utanför fästningsmurarna och de livegna började flytta från landet till staden. Venetianska och nordeuropeiska bankirer förändrade långsamt det ekonomiska och sociala livet under medeltiden. Naturhushållningen övergick i penningekonomi...

Den iberiska halvön spelade härvid en framträdande roll. Portugal upplevde 1381 den första borgerliga revolutionen, fyra sekler före den franska. Den kommersiella bourgeoisin i Lissabon förjagade de feodala godsägarna från makten. Revolutionens slutliga misslyckande visade att situationen inte var mogen för bourgeoisins triumf, men dess uppgång visade sig i handelsförbindelserna över Nordatlanten, i Henrik Sjöfararens planer, och framför allt i fjortonhundratalets upptäckter.

Spanien hade färre feodala drag än andra europeiska nationer av flera skäl:

(1) Den sekellånga muslimska ockupationen fick speciella följder för Spanien, vilka avbröt, eller snarare förändrade, den feodala utveckling som hade uppstått i det västgotiska riket. Araberna infiltrerade centrala och södra Europa i en utsträckning som imponerat även på historiker som uppfostrats att se historien ur uteslutande europeisk synvinkel. Den muslimska civilisationen bredde ut sig över det spanska samhället och gav en stark stimulans till handel, speciellt under Abberanian III under niohundratalet. Medan resten av Europa levde under naturhushållning förde Spanien en relativt aktiv handel. Araberna uppmuntrade jordbruk och industri. De introducerade socker- och bomullsodlingen, liksom odlingen av silkesmaskar, grunden till den spanska textilindustrin. ”Hemligheten med näringslivets blomstring i Spanien och på Sicilien under morernas välde var det väl utbyggda bevattningssystemet.”¹

(2) Den arabiska invasionen tvingade den spanska kronan och adeln att revidera sitt samhälls-ekonomiska system. I de områden som mest berördes av kriget, León och Kastilien, kunde det uppstå en relativt fri bondebefolkning, som vägrade erkänna de feodala banden. ”Under mer än ett sekel”, säger R. Smith, ”bestod gränsen mellan det kristna och muslimska Spanien av ett brett, obefolkat eller glest befolkat 'ingenmansland', som kunde koloniserats till billigt pris. I detta område var den typiska kolonistören under åtta- och niohundratalet den frie småbrukaren.”² Situationen för dessa bönder förändrades under senare sekler, när jordägarna organiserade sig, men de underkastade sig inte den livegenskap som existerade i andra europeiska länder. Dess-

¹ Karl Marx, *Kapitalet*, I, övers. I. Bohman, utg. Uddevalla, 1969, s. 448.

² R. Smith, *Historia Económica de Europa*, del 1, Madrid, Universidad de Cambridge, 1948, s. 416.

utom innebar de ”behetrias” genom vilka bönderna köpte sig beskydd av godsägarna mindre stränga vasallbindningar än liknande avtal i Frankrike och Tyskland.

(3) Kriget mot araberna bidrog till att konsolidera feodalsystemet och stärkte på samma gång kungadömenas centraliseringssträvanden. Det skulle vara en överdrift att påstå att Spanien under *Reconquista* var en monarkisk och centraliserad stat i modern mening, men det kan inte förnekas att kungarna utövade mer eller mindre sträng kontroll över feodalherrarna. Senare försök att förstärka feodalismen hölls i schack genom de katolska kungarna som gjorde adeln till hovadel.

(4) Från trettonhundratalet och framåt utvecklades en herdehushållning känd som *Mesta*, en nomadisk typ av fåruppfödning som försåg textilcentra i Nederländerna med ull. Två kännetecken för *Mesta* — föga arbetskraft i förening med utnyttjande av enorma landområden — medförde en omfattande inflyttning till städerna, vilket försvagade feodalismen som system i och med att livegenskapen upphörde för stora delar av befolkningen. De stora jordegendomarerna var i sig inte nödvändigtvis feodala; den väsentliga egenskapen hos feodalismen var inte jordegendomarernas storlek, utan produktionssystemet: bytesekonomi utan marknader och utan penninghushållning.

(5) Det avgörande beviset för att Spanien var på väg mot kapitalism låg i uppkomsten av en ny samhällsklass: bourgeoisin. Kommersiellt kapital, ackumulerat av köpmän som handlade med Nordatlanten, Italien och Provence började finansiera förädlingsföretag. Kungar och adel, skuldsatta genom lån utgivna av den blomstrande bourgeoisin, måste låta den, om än i begränsad utsträckning, delta i statens affärer. Långt innan den franska och engelska medelklassen började få politiska nyckelfunktioner, erkändes den spanska bourgeoisin av Cortes. Kommunalstyrelser uppstod under tiohundratalet. ”Så långt tillbaka som på trettonhundratalet utgjorde städerna redan den mäktigaste delen av de spanska Cortes.”³ Och den spanska litteraturen under denna period avspeglar, rikare än officiella dokument, medelklassens kulturella inflytande.

Vid tiden för den amerikanska erövringen var Spanien således ett land i övergång från feodalism till kapitalism, en nation där feodala institutioner kombinerades med en relativt stark bourgeoisin, som handlade med utländska marknader. Den spanska kapitalismen under fjortonhundratalet var inte en modern industrikapitalism men en begynnande primitiv kapitalism, väsentligen kommersiell och med lämningar av feodalism och feodala institutioner. Femton- och sextonhundrataleten upplevde en sen uppblomstring av feodalismen, speciellt efter bourgeoisins, Comuneros de Castilla och Hermandades de Valencia, nederlag i kriget 1550. Efter påtryckningar från feodalherrar, kyrkan och kapitalister från Genua och Tyskland utvisade Karl I judarna och araberna, de huvudsakliga utövarna av handel och hantverk under den här perioden. Trots dessa temporära feodala segrar fortsatte Spanien sin irrande kurs mot kapitalism och på sjuttonhundratalet, under bourbonerna, hade utvecklingen gått så långt att man vidtog åtgärder för att gynna bourgeoisin och den nationella industrin. (Det är nödvändigt att inse att dessa bakslag medförde att Spanien inte uppnådde den grad av kapitalistisk utveckling som nåddes i Frankrike och England under den industriella revolutionen.)

Reformismens andra tes är att erövringen av Amerika hade feodal karaktär. För oss är upptäckten, erövringen och koloniseringen av Amerika en naturlig utveckling för ett land som hade skurit av banden med den medeltida jordbruksekonomin. Erövringen hade ett kapitalistiskt syfte: att kommersiellt exploatera värdefulla metaller. Trots förekomsten av feodala gods var den koloniala ekonomin inte baserad på naturhushållning eller produktion i liten skala på den

³ Marx—Engels, *La Revolución Española*, Moskva, Förlaget för litteratur på främmande språk, s. 3, eller Marx—Engels: *Werke*, Berlin 1962, del 10.

feodala egendomen, utan på exploatering av råmaterial för den internationella marknaden i relativt stor skala och genom att utnyttja den rika tillgången på infödd arbetskraft. På tre sekler hade Spanien utvunnit tjugotusen miljoner franc i värdefulla metaller från amerikanska källor, och kolonialväldets huvudstäder byggdes upp kring exporten av råmaterial till Europa. Exploateringen av arbetskraften under kolonisationen var inte feodal till sin karaktär: svart slaveri var inte en feodal institution utan en kapitalistisk uppfinning och organiserad med hjälp av stora summor kapital. De *infödda* arbetarna på *encomiendas* var visserligen inte de typiska arbetarna för en modern industri, men de fick en ”oäkta lön”.⁴

Under de första åren av erövringen försökte *encomenderos* att hävda sin självständighet. Den spanska kronan, som ville undvika att det i Amerika uppstod en grupp godsherrar som ifrågasatte dess auktoritet, satte upp en stark administration i syfte att slå tillbaka varje feodalt utbrott. De Nya lagarna för de indiska länderna 1542 återupprättade kungamakten: förbud mot slaveriet och upphävandet av lagen om två generationers succession, det vill säga att oavbruten koncession av *encomiendas* upphörde. *Encomenderon* var inte herre över indianen. Han hade inte heller domsrätt över honom, eftersom ”indianen inte var *encomenderons* livegne utan kungens undersåte”. Dessa åtgärder från monarki till ”fördel” för indianerna berodde inte på respekt för människan som sådan, utan på ett kapitalistiskt motiv: att bibehålla den exploaterade arbetskraften, att undvika den fysiska utrotningen av arbetsstyrkan: indianerna, som försåg kronan med ädla metaller. Några av dessa lagar följdes inte och *encomenderos* motsatte sig dem genom uppror som t.ex. i Nya Granada 1563 och Mexiko 1564.

Kungen dekreterade 1549 att den personliga livegenskapen på *encomiendan* var avskaffad och att indianen enbart behövde betala en skatt in natura. Vicekungen i Peru hävdade 1569 att denna skatt skulle betalas i pengar, ett krav som gjorde att indianerna måste arbeta för lön. Därför ersattes *encomiendan* som byggde på tjänster av *encomiendan* som byggde på penningtribut, ett system som kallades *cuatequil* i Mexiko och *mita* i Peru och Chile. Detta lönearbete utgjorde embryot till kapitalistiska relationer mellan klasserna och formade en ny klass av arbetare. Under sextonhundratalet, med den explosiva ökningen av antalet mestiser, var jordägare och gruvägare tvingade att betala löner för att få arbetskraft...

Reformismens tredje tes är att den feodala aristokratin som uppkom i kolonin initierade självständighetsrevolten mot Spanien. Vi påstår att Spanien erövrade Amerika inte för att där återupprepa den europeiska feodala cykeln utan för att inkorporera det inom ett nytt, kapitalistiskt produktionssystem. Detta skulle inte bara få återverkningar på utvecklingen av samhällsklasserna, utan delvis också på den amerikanska revolutionen. Den spanska kolonisationen gav upphov till en kreolsk bourgeoisie som växte sig stark och kom i konflikt med imperieintressena och ledde befrielsen av Latinamerika.

Den inre utvecklingen i Latinamerika var från början underkastad de betingelser som följde av dess koloniala status. Dess ekonomi var avsedd att tjäna moderlandets intressen. Latinamerikas roll som råvaruproducent började under den koloniala perioden. Spanien hämmade utvecklingen av lokala industrier — som tillsammans med jordreformer är en väsentlig förutsättning för att en inhemsk marknad skall kunna skapas. Kolonin fyllde den dubbla funktionen att exportera råmaterial och importera industriprodukter.

Spanien hade monopol på den koloniala exporten och importen, vilket omöjliggjorde för

---

⁴ De författare som bäst har behandlat detta tema är Jan Bazant, Silvio Zabala från Mexiko, Nahuel Moreno y Milciades från Argentina, Marcelo Segall från Chile och i synnerhet Sergio Bagú, vilka alla har bidragit till vår diskussion om den koloniala ekonomin och det koloniala samhället.

kreolerna att få bättre priser på andra marknader eller att få köpa billigare färdigvaror. För att lugna dem som protesterade mot detta monopol lät kungarna av huset Bourbon 1778 öppna 33 nya handelshamnar för Amerika. Den därmed sammanhängande uppgången i handeln höjde förhoppningarna hos den kreolska bourgeoisin. Bourbonernas eftergifter stimulerade strävandena hos kreolska jordägare, gruvägare och handelsmän, i stället för att undanröja missnöjet i kolonierna. De reformer som initierades av Karl III:s liberala ministrar visar att Spanien hade förlorat sina kolonier långt före 1810...

Därför att förmögna kreoler erhöill adelstitlar, etablerade familjegods och utförde andra handlingar som var kvarlevor från medeltidens feodalism har de ibland karaktäriserats som en feodal aristokrati..., men dessa adelstitlar skaffades genom pengar, inte genom ”blått blod”.

...Även om man kan peka på en rad orsaker, skapades revolutionen mot Spanien huvudsakligen av denna nya samhällsklass som strävade mot självstyrelse: den kreolska bourgeoisin. Denna klass kontrollerade de främsta ekonomiska tillgångarna i kolonin, medan den politiska makten förblev i händerna på representanter för monarkin. Konflikten mellan den ekonomiska makten, som i stort sett låg i händerna på den kreolska bourgeoisin, och den politiska makten, monopoliserad av spanjorerna, drev fram 1810 års revolution. Medan den kreolska bourgeoisin behövde nya marknader, begränsade den spanska kronan produktionen till absoluta nödvändigheter för halvöns handel. Medan bourgeoisin önskade förädlade varor till lägre priser tvingade imperiet dem att köpa handelsvaror som såldes av spanska handelsmän till skandalösa priser. Medan de infödda krävde skattesänkningar påtvingade Spanien dem nya skattebördor.⁵ Framför allt önskade bourgeoisin makt, därför att det betydde kontroll över tullhusen, regeringsmonopolet, statsinkomsten, höga offentliga ämbeten över armén och statsapparaten, varav export- och importlagarna var beroende.

...Revolutionen 1810 leddes av män som anpassat 1700-talets liberala idéer, den franska upplysningen och den spanska liberalismen, till sina egna intressen. Tänkandet hos kreoler som Belgrano och Salas mognade under Bourbonreformerna, vilka initierades av frimurarministrar som greven av Aranda, en vän till Voltaire. I Europa ledde emellertid de liberala idéerna till en borgerligt-demokratisk revolution; i Latinamerika var målet endast politisk självständighet i förhållande till Spanien. Den europeiska bourgeoisins argument mot feodalismen vändes av den kreolska bourgeoisin mot den spanska kronans förtryckande regim. I Europa var de liberala idéerna industribourgeoisins banér; i Latinamerika utgjorde de jordägarnas, gruvägarnas och handelsmännens temporära ideologi. Politisk liberalism tjänade syftet att rättfärdiga ekonomisk liberalism, men medan liberalismen i Europa var ett vapen för industribourgeoisin, användes den i Latinamerika mot det spanska monopolet. Där användes den för att skydda industrin; här för att införa frihandel.

Den kreolska bourgeoisin var mäktig nog att försöka gripa makten. Den behövde bara en förändring för att påskynda revolutionen och förändringen blev den napoleonska invasionen.

De män som ledde revolutionen var av borgerligt ursprung — jordägare, handelsmän, gruvägare, plantageägare, boskapsuppfödare och exportörer, ofta förmögna. Folk i gemen var i stort sett likgiltiga för en revolution som betydde en förstärkning av och inte en befrielse från deras omedelbara förtryckare, de kreolska godsägarna. Denna situation modifierades delvis då spanjorerna började sin *Reconquista*, inte på grund av en förändring inom den kreolska bourgeoisin, utan på grund av de fattiga klassernas reaktion mot spanjorernas missdåd under kriget. Böndernas stöd åt Manuel Rodríguez var nyckeln till framgång för den gerillakrigsföring

⁵ L. Machado Ribas, *Los movimientos revolucionarios en las colonias españolas*, Buenos Aires, 1940.

som bidrog till den andinska arméns segertåg under ledning av San Martín. Men folket i gemen deltog i massiv skala endast i Mexiko och i Alto Peru, där indianerna kopplade ihop kampen för oberoende med jordrevolutionen. I de spanska kolonierna fanns få män som Hidalgo och Morelos, som både slogs med spanjorerna och fördrev de kreolska jordägarna.

Kort sagt, revolutionen 1810 var inte en borgerligt demokratisk revolution, eftersom den varken åstadkom en jordreform eller utvecklade industrin och den inhemska marknaden. Det var en politisk, inte en social, revolution, genom vilken den kreolska bourgeoisin uppnådde endast ett demokratiskt mål — politiskt oberoende — som den senare inte kunde skydda mot imperialismen. Latinamerikas historia är en omintetgjord demokratisk-borgerlig revolutions historia.

Reformismens fjärde tes är att den feodala aristokratin härskade över de latinamerikanska länderna under artonhundra- och nittonhundratalet och på så sätt fördröjde en kapitalistisk utveckling och uppkomsten av en nationell bourgeois. Slutsatsen av denna tes blir att Latinamerika aldrig uppnådde ett kapitalistiskt utvecklingsstadium, något som den ”progressiva bourgeoisin” måste se som sin uppgift att åstadkomma.

Men vi har sett att de latinamerikanska länderna *inte* styrdes av feodalherrar, utan av en bourgeois som inte hade någon önskan att utveckla den inhemska marknaden och den nationella industrin, eftersom dess grundläggande inkomstkälla låg inom exportnäringen. Efter att ha omintetgjort de första planerna för industriell utveckling som dragits upp av den första rebellgenerationens avantgarde 1810, förstörde jordägarna och handelsmännen — som kompromissat med England och Frankrike för att tillåta införandet av utländska handelsvaror till Latinamerika i utbyte mot en god marknad för sina råvaror — hantverksindustrierna som höll på att växa upp.⁶ Frihandel var fördelaktig för den exporterande kreolska bourgeoisin som behöll makten, men den betydde undergång för de små lokala fabriker som uppnått en smärre topp under Självständighetskriget genom leveranser till de patriotiska arméerna...

Ett par årtionden efter Självständighetskriget accelererades den process av primitiv jordackumulation som genomfördes genom erövring med våld, vilken förklarar de stora latifundierna. Grunden för det moderna jordagodset lades under andra hälften av artonhundratalet som ett resultat av den agrara kapitalismens utveckling, bestämd av de högindustrialiserade nationernas ständigt ökande efterfrågan på råvaror.

För somliga ekonomer kan en kapitalistisk utveckling och en borgerlig makt i samhället betyda endast produktiv mekanisering eller avancerad industri. Det vill säga, varken kapitalism eller en bourgeois skulle kunna existera där det inte fanns någon industri. Denna tro tjänar som mått på huruvida ett land är mer avancerat än ett annat, men tillämpat på koloniala eller halvkoloniala länder medför det bara förvirring. I dessa länder finns ingen avancerad industri, utan ett system av kapitalistisk utsugning av jordbruket, kreatursbesättningen och så vidare, och en samhällsklass som styrs av pris-, kredit- och profitlagar. Vid mitten av förra århundradet introducerade denna klass järnvägar i Latinamerika och införde ett banksystem, som började finansiera företag inom jordbruket, kylföretag, sockerbruk och gjuterier. De chilenska gruvarbetarna nådde hög produktivitet i sina koppar- och salpetergruvor. De argentinska jordägarna ökade kreatursexporten genom att införa nya metoder och inledde den agrara kapitalismen. Den jordägande bourgeoisin på Kuba förvandlades till världens främsta sockerleverantör, liksom tenngruveägarna i Bolivia blev de ledande leverantörerna av tenn.

Den exporterande klassen i Latinamerika har i mer än ett århundrade ridit på en häst som värjt sig mot — inte ett feodalt betsel — utan ett borgerligt. Underutvecklingen skapades inte av feoda-

⁶ Juan Alvarez, *Las guerras civiles argentinas*, Buenos Aires.

lism, utan av Latinamerikas begränsade roll som producent av råvaror och dess beroende av världsmarknaden. Underutveckling existerar parallellt med de modernaste tekniska framsteg. En liten inhemsk produktion och en bedrövlig småindustri existerar sida vid sida med stora kapitalistiska företag, de typiska tecknen på ojämn utveckling som utmärker underutvecklade nationer...

Imperialismens uppkomst — ett nytt stadium av kapitalismen — vid slutet av artonhundratalet var avgörande för den följande fasen i Latinamerikas utveckling. Investeringar av utländskt finanskapital förvandlade de latinamerikanska länderna från beroende till halvkoloniala länder. Råvarorna, i det förgångna i den nationella bourgeoisins händer, började i stor utsträckning gå till den europeiska och sedan till den nordamerikanska imperialismen. Denna övertog kontrollen över den chilenska kopparn, det bolivianska tennet, etc.

Till skillnad från den europeiska industribourgeoisin, som växte fram i kamp mot den jordägande adeln i en period kännetecknad av frihandel och konkurrenskapitalism, var den latinamerikanska bourgeoisin från början associerad med jordägare och utländska investerare. Mot slutet av förra århundradet inte bara dränkte de kapitalistiska industriländerna marknaderna med fabriksprodukter, utan kontrollerade också aktiemajoriteten i de viktigaste industrierna som etablerats i Latinamerika. Den lätta industrin (t.ex. textilier, skor) utvecklades faktiskt i någon mån under de båda världskrigen på grund av svårigheterna att importera fabriksstillverkade konsumtionsvaror, men det föreligger *inte*, som reformisterna vill få oss att tro, en konflikt mellan imperialismen och denna utveckling inom den lätta industrin i de underutvecklade länderna. En inhemsk lätt industri är fördelaktig för den utländska imperialismen, speciellt det amerikanska monopolkapitalet, därför att den skapar nya marknader för tung industri. Då Framstegsalliansen lovordar satsningar på ”jordreformer” är det i förhoppningen att böndernas ökade köpkraft ska resultera i att Latinamerikas lätta industri expanderar och därigenom ökar efterfrågan på tunga maskiner tillverkade av nordamerikanska firmor. Reformisterna har en tendens att förbise det faktum att basen för stora monopolvinster i dag inte är export av konsumtionsvaror (kläder, skor, matvaror, tvättmaskiner etc.), utan försäljning av maskiner tillverkade av den tunga industrin och nödvändiga för den lätta industrin. Den gamla kapitalismen var intresserad av att exportera handelsvaror, den moderna imperialismen intresserar sig för export av kapitalvaror. Och den latinamerikanska bourgeoisin är mer än någonsin beroende av kapitalvaror tillverkade av utländska monopol...

Med andra ord har bourgeoisin, som koncentrerar sig på export av råvaror, bidragit till Latinamerikas underutveckling. Från början beroende av imperialismen på grund av dess egen oförmåga att utveckla en tung industri, har den uttömt alla möjligheter till utveckling för ett halvkolonialt samhälle i en imperialistisk period. Det är ett misstag att som reformisterna göra gällande, att det kapitalistiska utvecklingsstadiet ännu inte uppnåtts och att detta stadium kan nås genom den ”progressiva bourgeoisin”.

Vi kommer nu till den politiska strategi som utgör reformismens sista tes: ”De politiska partier som har folklig förankring måste stödja den progressiva bourgeoisin mot den feodala oligarkin för att förverkliga de demokratisk-borgerliga målsättningarna genom en nationell befrielsefront.”

Latinamerika är inte en kopia av artonhundratalets Europa, där den nya växande medelklassen var tvungen att störta feodalismen för att sätta i gång den demokratisk-borgerliga revolutionscykeln. Som vi har visat har Latinamerika inte genomgått Gamla världens klassiska stadier, utan har övergått direkt från primitiva infödningssamhällen till den framväxande kapitalism som infördes genom den spanska koloniseringen. Det Latinamerika som gjorde sig oberoende gentemot Spanien styrdes inte av en feodal oligarki, utan av en bourgeoisin, som genom sitt beroende av världsmarknaden har bidragit till kontinentens underutveckling. Denna bourgeoisin är oförmögen

att förverkliga demokratins målsättningar. Den varken kan eller önskar åstadkomma en jordreform, eftersom alla härskande klasser är bundna till jordägande. Den är ur stånd att bryta sig loss från imperialismen på grund av sitt beroende av utländskt finanskapital. Denna borgarklass kan vara oense med utländska företag som introducerar produkter i konkurrens med dess egen lätta industri, men dess lösning på problemet sträcker sig inte längre än till kraftlösa tullrestriktioner. En klass vars själva existens är beroende av imperialismen kan inte bryta sig loss från den utan att begå självmord. Jordreformer och utdrivande av imperialismen är och kommer alltid att vara till bourgeoisins nackdel snarare än till dess fördel...

Lästips: För ett *annat* utdrag ur denna viktiga Vitale-text (publicerat i Michael Löwys antologi *Marxismen i Latinamerika från 1909 till våra dagar*), se: [Latinamerika — feodalt eller kapitalistiskt?](#) (Löwy-utdrag)